

Előfizetési árak.

Egész évre	28 k.	— f.
Félévre	14 >	— >
Negyedévre	7 >	— >
Egy óra	2 >	40 >

[Egyes szám ára helyben és vidéken 10 fillér.

AZ UJSÁG

SZERKESZTŐSÉG:Budapest, Rákóczi-út 54. sz.
Telefon: József 13-35.**KIADÓHIVATAL:**Budapest, Rákóczi-út 54. sz.
Telefon: József 16-28 és 13-34Megjelen hétfő kivételével
minden nap, ünnep után is.

ROVÁS.

Hívásra ment-e, a Désy-pör miatt ment-e? Ma, mikor még ő felsége nevében nem hangzott el az ítélet, nem illik ezt az audienciát ő felsége ítéletével a Désy-pörben kapcsolatba hozni. A audiencia tehát rendes politikai tény, a melyen a folyó ügyek között okvetlenül a pör is szóba került, de csak mint politikai folyó ügy. Ezt megint kár a félhivatalosnak leplezni, mert holt bizonyos, hogy szóba került. Nincs is ok a tagadásra, mert ime Lukács László elevenen haza került, Bécsben érintkezett kifogástalan gavallérokkal, a kik kezét szoritottak vele, s így el lehet még pár napig úgy, hogy a pesti kifogástalan gavallérok között egy csomó nem fog vele kezét.

*

A mai képviselőházi ülés is demonstrálta, hogy a sok becsületkeresésre mennyire az ország fizet rá. Ha a várpalotai birtokvétele nem ordítanak panamát, akkor ma nem arról lett volna szó, a mihez szó nem is férhet, hogy Hazai Samu és Serényi Béla tisztességes emberek, hanem arról, hogy ezt a birtokot a honvédelmi miniszter jól vásárolta-e. Természetes, hogy az ügynek panamára történt beállítása mellett a tisztázódás így volt helyes, a hogy történt. Egy minisztérium integritása mellett eltörpül a kommerciális szempont. De kellett-e panamáról beszélni? Használtak-e ezzel a beszéddel a hazafiak a hazának? Nem hazafiasabb lett volna-e, ha a birtokvétele kapcsolatban fölvetnék a kérdést: nem lehet-e tenni ellene, hogy az amugy is súlyos katonai

terheket nem csekély mértékben nyomja az, hogy a hadügyi kormányoknak mindenért annyit kell ráfizetni, hogy az eladó okvetlenül meggazdagszik rajta? A Hazai Samu tisztessége nem szorul bizonyítékra, hogy ez a vásár sem volt rosszabb, mint a katonaiak szoktak lenni, való tény. De hogy e túlfizetéses rendszerből a hadügyi kormányokat érdemes kiszabadítani, még jelzésre sem szorul.

*

Ha a nyirbátoti választásra már rá lehetne huzni az új választói büntető törvényt, ugy Nyirbátornak nem lenne ma becsukatlan, elcsapatlan választója, tisztviselője, se munkapárti, sem ellenzéki. A munkapártiak vesztegettek, az ellenzékiek terrorizáltak, a kortesek hazudtak jobbra és Apponyi hazudott balra. Hogy ez a csapat nagy ur oda lemegy és szónokol, van olyan vesztegetés és terror, mint a munkapárti pénz, s a mikor az ellenzéki szolgabíró korteskedik, ez is van akkora hatósági presszió, mint a munkapártié. De azért mégis Isten szava a nép szava, s beigazolódtott itt is a mi régi tételünk, hogy minden választási piszkon keresztül az eredményt még sem a kísérő és tapadó piszok szabja meg, hanem az igazi közhangulat.

A főváros kölcsöne.

Ajk és pohár közt messzi még az ut. Ennek a mondásnak keserves igazságát tapasztalta Budapest főváros polgármestere Berlinben, a hová kölcsönért ment. A fővárosnak körmére ég lejáráó függőkölcsöne, azonfelül nagy összegre van

szüksége, még pedig sürgösen. A francia piac elidegenedett tőlünk, az angolokat elkedvetlenítették a budapesti kölcsön elhelyezési nehézségei. Nem maradt egyéb hátra, mint a német tőkéhez fordulni, a mely csak nemrég, egy magyar államkölcsön finanszírozásával, gazdasági és pénzügyi téren is kimutatta szövetségi hűségét. Bárczy polgármester a legjobb kilátásokkal utazott Berlinbe, ott a legelőkelőbb pénzcsoporttal tárgyalt s szombaton már-már az utolsó részletek is tisztázáshoz közel jutottak, a mikor hirtelen, igazán mint villámcsapás a derült égből, meghiusult a tranzakció. A tárgyalás közben hirtelen a birodalmi bankba citálták a német nagybankok képviselőit, s ott feltárták előttük, hogy a birodalom és Poroszország vasuti és egyéb befektetési céljaira összesen kétszázhuszonöt millió márka négyszázalékos kölcsönt kell átvenniök. Még pedig oly sürgösen, hogy két hét múlva a kölcsön már kibocsátásra kerül. Ennek a német új járadékkölcsönnek a sikere érdekében a bank-konzorcium kénytelen volt a Budapest fővárossal kötendő üzletéről lemondani, annál is inkább, mert előrelátható volt, hogy ezt az utóbbi kölcsönt, éppen a német kibocsátás sikere érdekében, nem engedték volna jegyzésre a berlini tőzsdén. Mit volt mit tenni, — Bárczy hazajött, s aligha marad számára más ut, mint a főváros nagy bankjainál gondoskodni ez a hó közepén lejáráó ötven milliós függőkölcsön fedezetéről.

Voltaképpen nem lehet szó kudarczról. Még kevésbé oly fiaskóról, a minő annak idején a francia piacon fenyegette volna a magyar állami járadék-kölcsönt. A német nagybankok bizalommal és előzékenységgel mentek bele a kölcsöntárgyalásokba, s csak a német birodalom kölcsönszükségletének vis majorján szenvedett hajótörést a már-már kész tranzakció. S mivel el kell ismerünk, hogy az ing mégis csak közelebb van a testhez, mint a kabát, a szemrehányásnak még csak árnyéka sem érheti a fővárosi kölcsönről tárgyaló feleket. Egyikük sem lehetett elkészülve a birodalmi kölcsön hirtelen kényszerére. A német nagybankok s Bárczy polgármester egyaránt deferáltak a kényszernek, mert a dolog természete kizárt minden más expedienst. Az az expedienst tudniük, hogy a német tőke a birodalmi kölcsön mellett Budapest kölcsönéről is gondoskodik, fájdalom, mérlegelesen kívül esett; mert a nemzetközi pénzviszonyok ez idő szerint oly sulyosak, s a kölcsönfergeteg, a mely készülöben van, annyira rontja a pénzpiacz kilátásait, hogy vagy egyáltalán kilátástalan volt a további házalási kísérlet a fővárosi kölcsönrel, vagy csak oly terhes föltételek mellett jöhetett volna az a külföldön bárhol is létre, a melyeket vállalni nem szabad.

A főváros kölcsönének sajnálatos sorsa Berlinben s a német birodalmi kölcsön hirtelen kényszere, mind belevág abba a szomorú állapotba, a melyben Európa pénzpiaczai veszteglenek. A kik a balkán békekötéstől várták a pénzviszonyok s az üzleti konjunktura javulását, már ma kénytelenek belátni, hogy keservesen csalódtak. Ha pár hónappal ezelőtt végződött volna a balkán bonyodalom, valószínű, hogy a feszültség a

pénzpiaczon mihamar enyhült, s a gazdasági konjunktura emelkedő irányt vett volna. De a háboru tulhosszu tartama a viszonyokat lényegesen rosszabbra fordította. A nagybankok Európaszerte, saját likviditásuk érdekében, összehúzták a pénzes zacskót s a magántőke a politikai válságokra félenken elhúzódott a piaczról. Nagymérvű pangás állott be az iparban, kimaradtak tömérdek megrendelések, elmaradtak nagy építkezések és egyéb beruházások, a kibocsátási tevékenység szinte megakadt, s a bizonytalanság érzete megbénított minden vállalkozási kedvet.

Hogy ez a helyzet lényegesen nem változott a londoni előzetes békekötéssel, annak különösen két fontos oka van. Az egyik, hogy a balkán béke még nem teremtette meg a végleges új alakulatot a Balkánon. Tömérdek még rendezendő kérdés van, a melyek közt akad nem egy olyan, hogy nehéz bonyodalmak pattanhatnak ki belőle. Az új Albánia határai még nincsenek végleg megállapítva, autonómiája még a jövő titka, ugyszintén leendő uralkodója. A balkán szövetségesek viszállya a hódítmány felosztása körül szinte háborusan fenyegető jelleget ölt. Egyszóval, a politikai látóhatáron még igen sötét fellegek kóvályognak, villámokkal és égiháboruval terhesek. Ez az egyik ok, a miért a tőke még nem merészkedik a nyílt piaczra, s a mely az üzleti, kereskedelmi és ipari konjunkturát veszteglésre kényszeríti. A másik, nem kevésbé nagyjelentőségű tényezője a pénzviszonyok depressziójának az a bizonyosság, hogy a balkán háboru rendkívül nagy és váratlan kölcsön-szükségletet érlelt meg az európai nagyhatalmak körében. Ausztria-Magyarországot a több mint félesztendő hadikészlet nagy kiadásokkal terhelte meg; azon-

felül egyéb állami szükségletek is kielégítést sürgetnek, még pedig úgy Ausztriában, mint Magyarországon. Sok száz millióról van szó, a mit majd kölcsön útján kell fedezni. Németország a vagyonos rétegeket egy millió márka egyszeri vagyoni adóval akarja megsarcolni, katonai kiadásai a létszám-emelés következtében óriási mértékben megduzzadtak, új ágyuk és hadihajók kellenek, vasuti és egyéb beruházások tömérdek milliót áhitoznak, nem is szólva az egyes német országok hitelszükségleteiről. Franciaország katonai szükséglete ugyancsak óriási mértékben növekszik a hároméves katonai szolgálat behozatalával s a hadseregnek és tengerészetnek megnövekedett igényeivel. A francia ipar óriási fejlődése roppant belföldi összegeket köt le, azonfelül a rendes külföldi klientéla, köztük első sorban Oroszország számára likvidnek kell tartani a piaczot. Ugyanez áll Angliára, a saját és gyarmatai pénzszükséglete dolgában. S a mit tán legelőször kellett volna emlitenünk, a balkán államok pénzügyi és gazdasági kimerültsége mindennél jobban sürgeti a kölcsönöket. Szerbia, Bulgária, Görögország mind alig várja, hogy a pénzpiaczra rohanhasson kisebb-nagyobb, de végösszegben igen tetemes kölcsönökért.

Ilyen viszonyok közepette a pénzviszonyok közeli javulásáról, nagymérvű gazdasági konjunkturáról alig álmodhatunk. Lassan, nagyon lassan jön majd a javulás, abban a mértékben, a mint a politikai nyugalom helyreáll s a legégetőbb pénzszükségletek kielégítést nyerven, a termelés és forgalom újabb javakat teremt. Addig itthon kell berendezkedünk a magunk szükségleteihez képest, s minden erőfeszítéssel a magunk erejéből kell átvergődnünk a hosszú böjt e szomorú korszakán.